

**PRAVA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA
U ZNANOSTI I ISTRAŽIVANJU
- MICC konferencija -**

doc.dr.sc. Romana Matanovac Vučković

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

1. lipnja 2016.

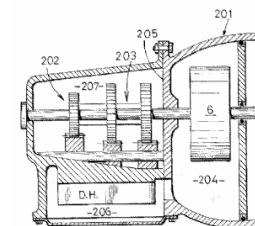
Pregled intelektualnog vlasništva

Pravo

Čemu služi?

Kako se štiti?

Patent	Novi izum	Prijava i ispitivanje koje prethodi registraciji
Autorsko pravo	Originalna kreativna znanstvena, književna ili umjetnička tvorevina	Nastaje po samom zakonu
Žig	Oznaka razlikovanja proizvoda i usluga	Registracija i negdje uporaba
Industrijski dizajn	Vanjski izgled	Registracija*
Poslovna tajna	Vrijedni podaci nepoznati javnosti	Ugovaranjem klauzula o povjerljivosti

Stjecanje prava intelektualnog vlasništva

- autorsko i srodna prava
- **ex lege**
  - stvaranjem autorskog djela
  - način stvaranja ovisi o naravi autorskog djela
  - objava nije pretpostavka za stjecanje

  - stvaranjem umjetničke izvedbe, fonograma, videograma, emisije, izdanja
- prava industrijskog vlasništva
- **u upravnom postupku**
  - pred DZIV-om
  - oznake podrijetla i biljne vrste pred Ministarstvom poljoprivrede
  - s učinkom za područje RH
- **upravni postupak**
  - uređen posebnim zakonima o industrijskom vlasništvu
  - Zakon o upravnom postupku
  - Zakon o upravnom sporu
- žalba -
- tužba Upravnom sudu RH

NAČELO TERITORIJALNOSTI

- NACIONALNA PRAVA
- MEĐUNARODNE PRIJAVE → rezultat je nacionalno pravo
  - WIPO PCT sustav - patent
  - WIPO Madridski sustav – žig
  - WIPO Haški sustav – dizajn
- REGIONALNE PRIJAVE → rezultat je nacionalno pravo
  - EPO patent
- REGIONALNA PRAVA
  - žig
  - dizajn
  - patent Unije

Primjeri vrijednog intelektualnog vlasništva

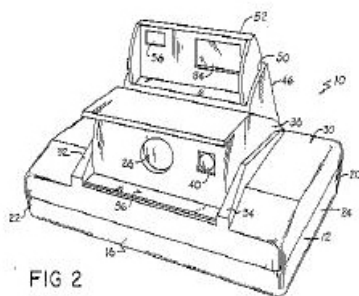
Coca-Cola®

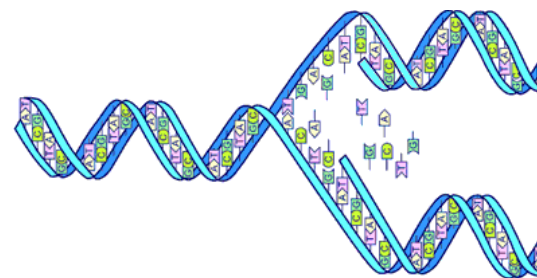
Apple® iPod®

Harry Potter

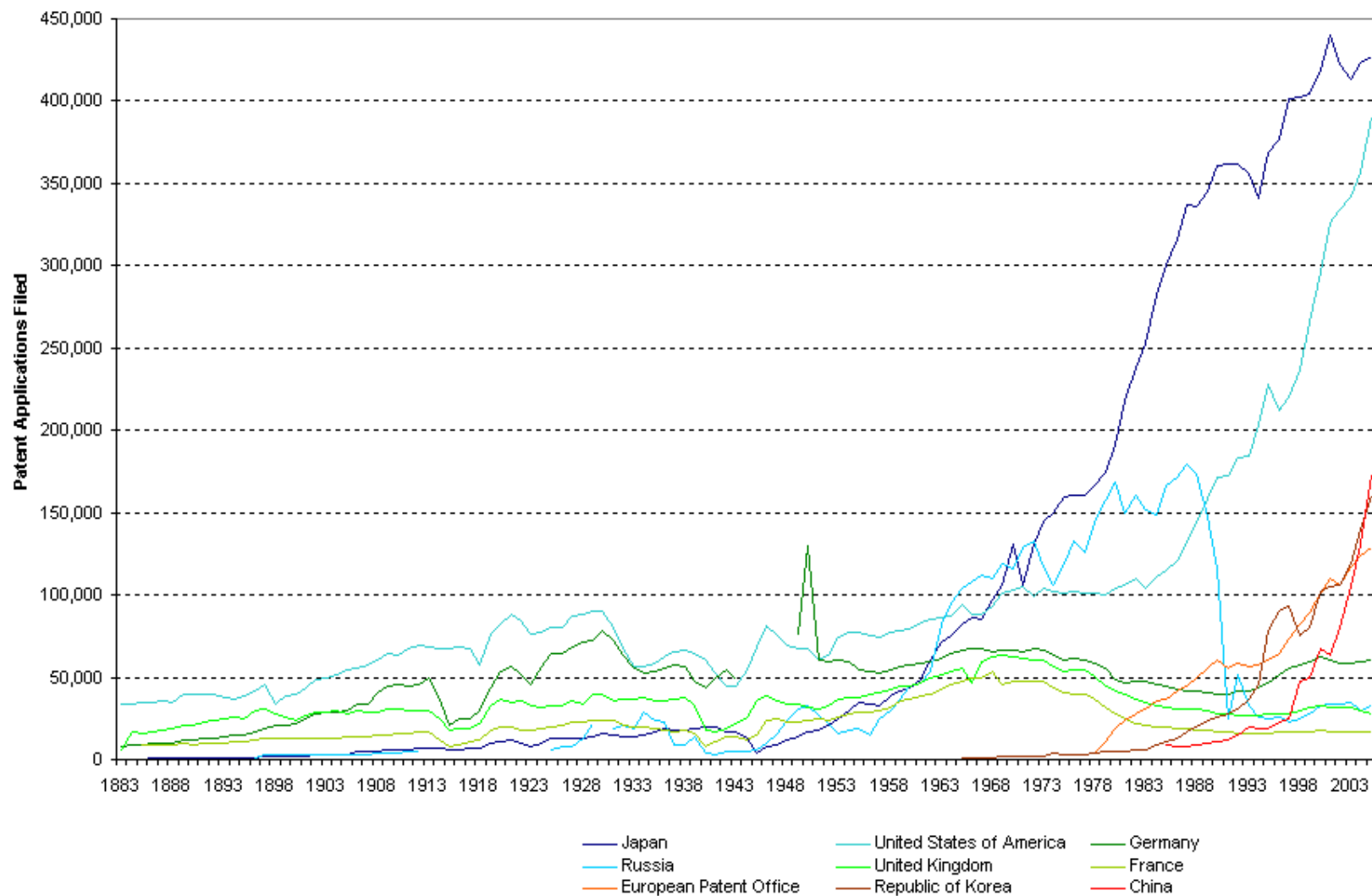

Instant kamera

postupak kopiranja DNA

Podnošenje patentnih prijava u nekim uredima

Source: WIPO Statistics Database

STATISTIKA RH + SVIJET

- <http://www.dziv.hr/hr/o-zavodu/statistika-ind-vlasnistva/>
- <http://ipstats.wipo.int/ipstatv2/keysearch.htm?keyId=222>

PATENT

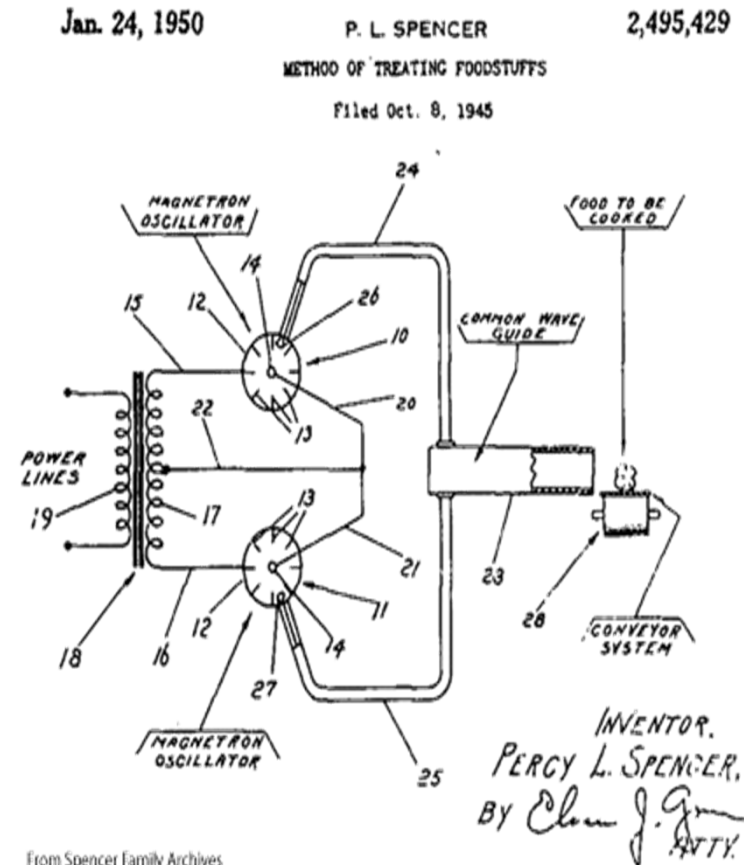
Što je patent?

Može se reći da je to:

- tehničko rješenje nekog problema
- sporazum između izumitelja i društva
  - objavljena patentna prijava je izvor znanja o postojećim tehničkim rješenjima postavljenih problema
  - izumitelj ima isključivo pravo iskorištavanja izuma kroz zakonom određeno vrijeme

Pravna definicija:

- Patent je **isključivo pravo** na komercijalno iskorištavanje izuma u navedenoj zemlji kroz vrijeme od 20 godina (+ 5 godina za lijekove, medicinske proizvode + 6 mjeseci za pedijatrijske proizvode)
- Patent je pravo na zabranu

Pretpostavke za patentiranje

- **NOVOST:** nije sadržan u stanju tehnike (state of art)
  - **stanje tehnike** je sve što je na svijetu učinjeno pristupačnim javnosti, na bilo koji način uključujući uporabom prije datuma podnošenja prijave
  - u stanje tehnike ulaze **i sve ranije patentne prijave** i bez obzira što nisu objavljene
- **INVENTIVNA RAZINA:** ne proizlazi očigledno - neočigledan (non-obvious) - za **stručnu osobu** iz odgovarajućeg područja
  - person skilled in the art – stručna osoba koja zna sve ali nema nimalo kreativnosti
  - u obzir se uzima sve što je objavljeno prije datuma podnošenja prijave
- **INDUSTRIJSKA PRIMJENJIVOST:** njegov se predmet može proizvesti ili uporabiti u bilo kojoj grani industrije uključujući poljoprivredu

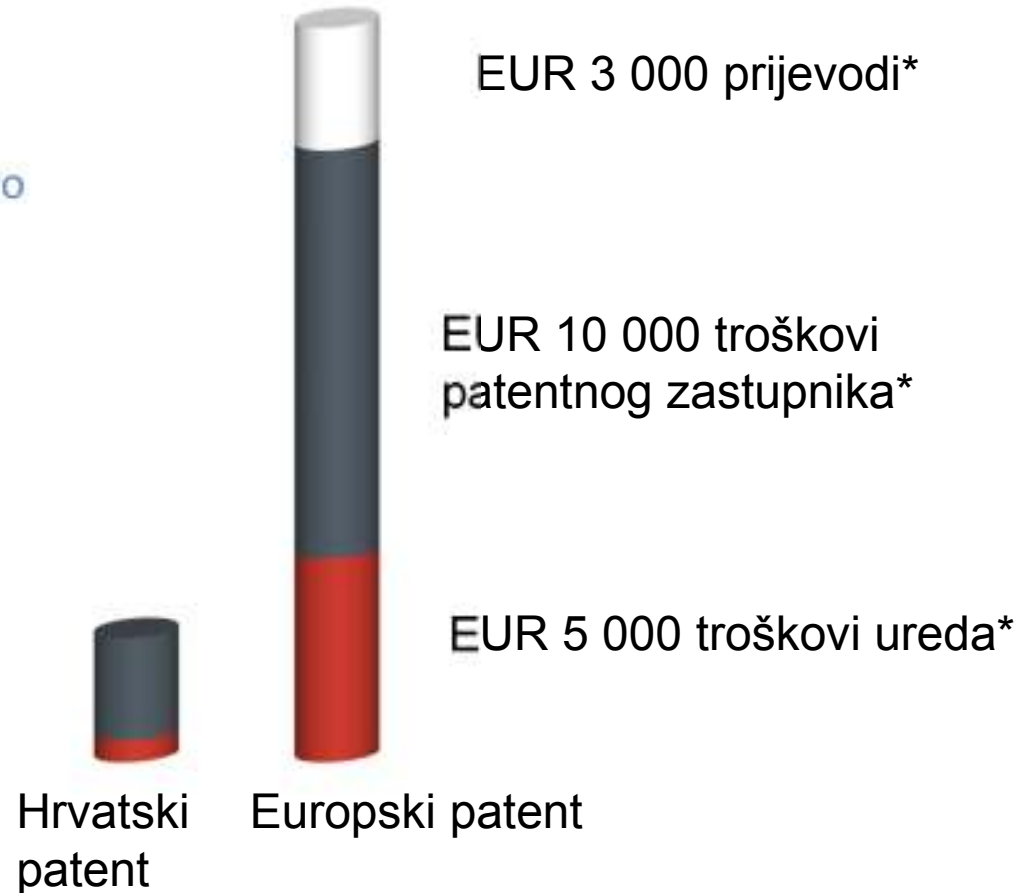
Troškovi patentiranja u Hrvatskoj

- <http://www.dziv.hr/files/File/pristojbe/patenti.pdf>

Troškovi EPO prijave do patenta

Zaštita u npr.:

Njemačka
Ujedinjeno Kraljevstvo
Francuska
Italija
Španjolska
Švicarska

* Procjena troškova. Stvarni trošak ovisi o posebnostima konkretnog slučaja.

Trajanje patenta

- 20 godina
- + max. 5 godina svjedodžba o dodatnoj zaštiti (SPC)
  - prava stečena svjedodžbom mogu trajati onoliko vremena koliko je proteklo od datuma podnošenja prijave temeljnog patenta do datuma izdavanja prvog odobrenja za stavljanje u promet proizvoda zaštićenog tim patentom, umanjeno za razdoblje od pet godina, ali ne više od ukupno 5 godina
  - izdaje se na zahtjev kada je temeljni patent priznat **za proizvod koji je sastavni dio lijeka** namijenjenoga ljudima ili životinjama ili sredstva za zaštitu bilja, za čije stavljanje u promet je potrebno prethodno odobrenje nadležnoga državnog tijela
  - trajanje svjedodžbe produljuje se za šest mjeseci u slučaju kad je patent priznat za lijek za pedijatrijsku upotrebu, ako je za lijek izdano odobrenje za stavljanje proizvoda u promet u svim državama članica Europske unije - u tom slučaju trajanje svjedodžbe može se produljiti samo jedanput - produljenje trajanja svjedodžbe nije moguće za lijek za koji se primjenjuje jednogodišnje produljenje desetogodišnjeg razdoblja zaštite, sukladno članku 15.a stavku 3. Zakona o lijekovima te za lijekove namijenjene liječenju teških i rijetkih bolesti u smislu Zakona o lijekovima

Alternative patentiranju

Objava izuma

- jeftino
- sprječava druge u stjecanju patenta

- nema isključivih prava
- izum se otkriva konkurenciji

Poslovna tajna

- jeftino, ali čuvanje tajne iziskuje trošak
- izum se ne otkriva

- nema zaštite od dupliciranja izuma ili obrnutog – inženjeringa
- teško zaštititi od povrede
- „tajne” se često saznaju

Ne učiniti ništa

- nema nikakvih ulaganja

- nema isključivih prava
- konkurencija često sazna za način djelovanja izuma

AUTORSKO PRAVO

AUTORSKO DJELO I

- originalna intelektualna tvorevina koja ima individualan karakter (**novost u subjektivnom smislu**)
- iz književnog, znanstvenog i umjetničkog područja
- bez obzira na oblik izražavanja (**izražaj a ne ideja**), vrstu, vrijednost ili namjenu

AUTORSKO DJELO II

- u čl.5 ZAPSP propisana je **primjerična** lista autorskih djela:
  - jezična djela:
    - pisana djela (članci, knjige, skripte, pisana predavanja, romani, novele, priče, druge vrste tekstova)
    - govorna djela (predavanja, govori, javna izlaganja...)
  - dramska i dramsko – glazbena djela
  - koreografska i patnomimska djela
  - djela likovne umjetnosti (s područja slikarstva, kiparstva, grafike i dr.)
  - djela arhitekture
  - djela primijenjene umjetnosti i industrijskog dizajna
  - audiovizualna djela (kinematografska djela)
  - fotografska djela i djela proizvedena sličnim postupkom

AUTORSKO DJELO III

- **zbirke** autorskih djela, podataka ili druge građe (enciklopedije, zbornici, antologije) koje su prema izboru ili rasporedu sastavnih elemenata autorska djela
- **baze podataka** su zbirke uređene po određenom sustavu ili metodi čiji su elementi pojedinačno pristupačni elektroničkim ili drugim sredstvima)
- **prijevodi** i druge prerade autorskih djela

AUTORSKO PRAVO I

- pripadanje:
- uvijek pripada fizičkoj osobi koja je djelo stvorila (izuzetak računalni programi)
- za **autorska djela stvorena u radnom odnosu** se autorska prava uređuju u ugovoru o radu ili drugim aktom kojim se uređuju radni odnosi - **ako drukčije nije ugovoreno, smatra se da autorska prava ostaju kod autora**
- za **autorska djela stvorena po narudžbi** se prava uređuju u ugovoru o narudžbi - **ako drukčije nije ugovoreno, smatra se da autorska prava ostaju kod autora**

AUTORSKO PRAVO II

- sadržaj:
  - **imovinska prava** (reproduciranje, distribucija, priopćavanje javnosti, prerada) – njima autor može raspolagati
  - **moralna prava** (prve objave, paterniteta, integriteta, časti i ugleda, pokajanja) – neprenosiva osim *mortis causa*
  - **druga prava** (pravo na naknadu za privatno kopiranje, naknadu za javnu posudbu, pravo slijeđenja i dr.)

AUTORSKO PRAVO III

- trajanje:
  - život autora + 70 godina
  - moralna prava su “vječna” – nakon isteka roka trajanja autorskog prava moralna komponenta nastavlja postojati

AUTORSKO PRAVO – JAVNI INTERES

- ograničenja autorskog prava u javnom interesu:
  - vremenska ograničenja
  - sadržajna ograničenja

ŽIG

ULOGA žiga

- Učinkovita zaštita žiga igra veliku ulogu u stvaranju *branda*
- Za potrošača žig predstavljaju više od samog proizvoda ili usluge:
  - ON PRODAJE PROIZVOD
  - ON JE PRAVO *PER SE*

ŽIG

znak

+

popis proizvoda i usluga

=

oznaka podrijetla proizvoda i usluga

FUNKCIJE ŽIGA

PRAVNO ZAŠTIĆENE FUNKCIJE:

- OZNAKA PODRIJETLA, IZVORA PROIZVODA I USLUGA – stvara prepoznatljivost poduzeća
- JAMSTVO KVALITETE
- MARKETINŠKA FUNKCIJA
- multifunktionalnost žiga

PSIHOLOŠKE FUNKCIJE

ŽIG U MEDICINI I FARMACIJI

- pomoću žiga
  - produljuje se zaštita lijekova i drugih medicinskih proizvoda na tržištu i nakon isteka patenta
  - stvara se prepoznatljivost proizvoda na tržištu
  - stvara se prepoznatljivost proizvođača
- ASPIRIN
- SUMAMED
- CANESTEN
- PLIVA
- PFIZER

Raspolaganje pravom intelektualnog vlasništva

- **autorsko pravo**
  - licencije – osnivanje prava iskorištavanja
    - individualno ostvarivanje
    - kolektivno ostvarivanje
- **srodna prava**
  - licencije
  - mogući i prijenosi
- **prava industrijskog vlasništva**
  - licencije
  - prijenosi
  - založno pravo

Zaštita prava intelektualnog vlasništva u slučaju povrede

- građanskopravna zaštita
  - tužbe i privremene mjere
  - građanski postupci pred trgovačkim sudovima
- kaznenopravna zaštita
  - kazneni progon *ex officio*
- prekršajnopravna zaštita
- carinske mjere na granici

HVALA NA PAŽNJI